

Súťaž **NAJKRAJŠÍ CHOTÁR ROKA** synergia ekológie a ekonomických aktivít

„Podporujeme a prezentujeme poľnohospodárske subjekty aktívne v oblasti udržiavania a tvorby kultúrnej krajiny slovenského vidieka, zachovania jej rázu v podmienkach súčasného spôsobu hospodárenia poľnohospodárskych subjektov s dosahom na trvalú udržateľnosť vidieckeho osídlenia.“

Chotár Poľnohospodárskeho družstva Vážec

Foto: Lucia Vačková

Vyhlasovatelia súťaže: Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR v spolupráci s Klubom poľnohospodárskych novinárov Slovenska a Slovenskou poľnohospodárskou a potravinárskou komorou

Organizačný garant súťaže: Agentúra pre rozvoj vidieka

Odborná hodnotiacia komisia je zložená zo zástupcov organizácií:

Agentúra pre rozvoj vidieka

Klub poľnohospodárskych novinárov Slovenska

Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora

Slovenská agentúra životného prostredia

Vidiecky parlament na Slovensku

Agroinštitút Nitra, štátny podnik

Kritériá hodnotenia

Predmetom posudzovania je starostlivosť subjektov o svoj chotár v rámci týchto aktivít.

Obhospodarovanie pôdy: využívanie pôdneho fondu, obrobenosť rohov pozemkov, okolo stĺpov elektrického a telefónneho vedenia, okolo hydrantov, závlah, úvratí

Udržiavanie pozemkov: celkový kondičný stav porastov, rovnomernosť výživy, zdravotný stav porastu, využívanie kolajových radov pri ochrane

Stupeň zaburinenia: výskyt burín v poraste, výskyt karanténnych burín, v poraste, v okolí prekážok, stĺpov a pod.

Využívanie závlah

Výrobné, prevádzkové a skladovacie priestory: hospodárske dvory, senníky, stohoviská; hnojné koncovky, celkový dojem – upravenosť, čistota, zeleň, parkové úpravy, chodníky, cesty

O citlivé využívanie krajiny a napĺňanie požiadaviek vyplývajúcich z antropogénnych potrieb sa snažia aj poľnohospodárske subjekty, ktoré sa zapojili už do **jedenásteho ročníka súťaže o Najkrajší chotár roka**. Svedčí o tom väčšinový počet ekologicky hospodáriacich subjektov prihlásených do posledného ročníka súťaže. Tieto subjekty prispôbujú svoje aktivity limitom krajiny, ktorá im ponúka možnosť environmentu, a tým vzniká synergia medzi ochranou krajiny, jej optimálnym využívaním a ich ekonomickými aktivitami. O tom, že ekologické poľnohospodárstvo dokáže mať pozitívne ekonomické výsledky, sa každoročne presvedčajú subjekty prihlásené do súťaže.

Chotár je pre podmienky súťaže definovaný ako priestorová časť územia, na ktorom subjekt realizuje poľnohospodársku výrobu. Do súťaže sa môžu zapojiť všetky fyzické a právnické osoby podnikajúce v poľnohospodárskej prvovýrobe na území Slovenskej republiky.

Súťaž o **Najkrajší chotár roka** je zameraná na podporu a propagáciu prístupu poľnohospodárskych subjektov k prepojeniu využívania prírodných zdrojov s tvorbou a udržiavaním kultúrnej krajiny v rôznych podmienkach hospodárenia na celom území Slovenska. Hodnotiacia komisia súťaže je zložená z odborníkov z oblasti poľnohospodárstva, potravinárstva, marketingu, životného prostredia, rozvoja vidieka a regionálneho rozvoja. Už piaty rok je zloženie hodnotiacej komisie ustálené, čo jej členom umožňuje pozorovať pozitívny progres prihlasovaných subjektov. Svoj posun vpred dokazujú hodnotené subjekty nielen starostlivosťou o svoj chotár, ale aj diverzifikáciou svojich činností, úspešnosťou v projektových podporách Programu rozvoja vidieka 2007 – 2013 a úspechom regionálnych značiek biovýrobkov.

Foto: Lucia Vačková

Spoločnosť SEMA HŠ, významný producent biopotravín na Slovensku

Foto: Lucia Vačková

Živočišna výroba tvorí významnú časť poľnohospodárskej výroby vo Vážci

Vítazi ročníka 2011

Na zasadnutí členov hodnotiacej komisie 11. ročníka súťaže Najkrajší chotár roka bolo na základe hodnotiacich kritérií podľa bodového hodnotenia určené toto poradie súťažiacich subjektov:

1. miesto – SEMA HŠ, s. r. o.
2. miesto – Poľnohospodárske družstvo Važec
3. miesto – Poľnohospodárske družstvo Radošinka, Veľké Ripňany

SEMA HŠ, s. r. o., www.sema.sk

Od roku 1997 je spoločnosť SEMA HŠ, s. r. o., registrovaná v ekologickom poľnohospodárstve ako výrobca bioproduktov určených na ďalšie spracovanie alebo v niektorých prípadoch na priamu spotrebu. O tieto produkty majú väčší záujem subjekty susedných krajín, kde je v posledných rokoch veľký záujem o výrobu biopotravín. V súčasnosti obhospodaruje 1 313 ha prenajatej poľnohospodárskej pôdy.

Poľnohospodárske družstvo Važec

Typickým znakom Poľnohospodárskeho družstva Važec je, že jeho chotár pretína diaľnica a že Važecké lúky sú rajom pre hubárov. Poľnohospodárske družstvo sa venuje rastlinnej a živočíšnej výrobe, výrobe produktov z kravskeho mlieka (syry čerstvé, solené, údené, 50 % bryndza, zákvas) a z ovčieho mlieka (syry čerstvé, solené, údené, 100 % bryndza, žinčica), ktoré produkuje v rámci certifikovanej ekofarmy pod regionálnou bioznačkou *Ekológia pod Kriváňom*.

Poľnohospodárske družstvo Radošinka, Veľké Ripňany, www.pdradosinka.sk

Poľnohospodárske družstvo sa nachádza v kukuričnej výrobní oblasti a hospodári na rozlične členom teréne s nadmorskou výškou od 200 do 300 m n. m. Podmienky hospodárenia im sťažuje menej kvalitná, stredne ťažká až ťažká pôda. V súčasnosti zamestnáva 155 zamestnancov a veľkosťou a produkciou patrí k najväčším poľnohospodárskym podnikom v Topoľčianskom regióne. Hospodári na výmere 3993,9 ha poľnohospodárskej pôdy, venuje sa rastlinnej, živočíšnej, pridruženej výrobe (zdravotníckej potreby, laminovanie papiera a textílií) a mechanizačným službám.

Ing. Lucia Vačoková

Slovenská agentúra životného prostredia
členka odbornej hodnotiacej komisie

Poľnohospodárske družstvo Radošinka, Veľké Ripňany sa úspešne venuje pestovaniu viniča

Zoznam zúčastnených subjektov

Balseed Balvany, spol. s r. o.
Klára Kisošová – SHR, Želiezovce
Pamala, s. r. o.
PD Radošinka, Veľké Ripňany
Poľnohospodárske družstvo LČV so sídlom v Čimhovej
Poľnohospodárske družstvo Važec
Poľnohospodárske podielnícke družstvo Liptovská Teplička
SEMA HŠ, s. r. o.
Vladimír Hamara, SHR

Vedecká monografia Detva – hodnoty krajiny

Vznik vedeckej monografie **Detva – hodnoty krajiny** o historických krajinných štruktúrach Detvy (vydavateľstvo Partner 2010) iniciovala Katedra plánovania a tvorby krajiny Fakulty ekológie a environmentalistiky Technickej univerzity vo Zvolene, v spolupráci s Mestským úradom Detva. Autormi publikácie sú doc. Ing. Peter Jančura, PhD., Ing. Renáta Cihlarová, Ing. Zuzana Holubová a Mgr. Bruno Jakubec. Cieľom publikácie bolo zosumarizovať databázu údajov o Detve, na základe ktorej bolo možné typizovať historické krajinné štruktúry v poľnohospodárskej krajine a súčasne navrhnúť odporúčania na využitie a ochranu ich hodnôt.

Identifikácia krajinných štruktúr

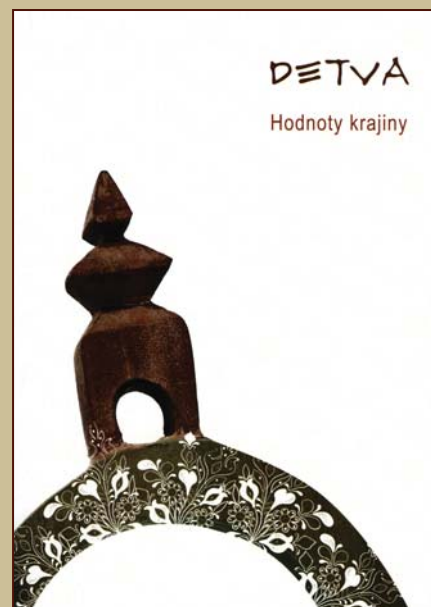
Identifikácia historických krajinných štruktúr (HKŠ) v katastrálnom území mesta Detva vyplývala z ich typizácie. Typizácia vychádza z geometrických charakteristík krajinných štruktúr, resp. poľnohospodárskych kultúr, vzhľadom na ich usporiadanie – líniové, vejárovité a plátovité. Identifikáciou veľkostných kategórií plôch sa zistilo, že prevažujú mezoštruktúry poľnohospodárskej pôdy (61 %).

V katastri Detvy sa zachovali už len fragmenty agrárnych HKŠ (13 %). Pre klasifikáciu a hodnotenie HKŠ je dôležitým údajom stupeň zachovalosti. Na základe tohto kritéria autori reklasifikovali krajinu od najhodnotnejších mikroštruktúr (kategória A) po makro- a mezoštruktúry bez nelesnej drevinovej vegetácie a so sukcesným zárastom (kategória C). Zarastanie

krajiny signalizuje stratu jej pôvodných kultúrnych a hospodárskych hodnôt. Otvára sa otázka ako zachovať hodnoty v krajine, ktoré sa strácajú? Riešením môžu byť stimulačné opatrenia: získanie záujmu ľudí ochotných žiť na vidieku a hospodáriť tam.

Odporúčania

Dôležitou súčasťou výskumu a poznania vlastností krajiny sú odporúčania na využitie a ochranu HKŠ. Prvým krokom je vymedzenie hodnotných častí krajiny. Pri výbere takýchto lokalít sa zohľadňujú aspekty, ako je význam lokalít z pohľadu prírodného a kultúrneho dedičstva, génus loci, regionálne špecifický ráz, hodnotenie znakov v krajine, kde rozlišujeme znaky opakujúce sa, odlišné a neopakovateľné. Následne sa hodnotí riziko ohrozenia či zániku.

Vhodný príklad

Publikácia je vhodným príkladom vytvorenia databázy hodnotných a ešte zachovaných častí krajiny s riešeniami ich ochrany a využitia. Môže slúžiť ako jeden z príkladov pri celoplošnom výskume historických krajinných štruktúr na lokálnej úrovni.

Ing. Katarína Zrníková, TU Zvolen